

Budgetunderlag 2022–2024

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Innehållsförteckning

Åklagarmyndighetens förslag 2022–2024	3
Riksåklagarens inledning	4
Nuvarande situation.....	5
Effektivisering och besparing.....	7
Förändringar som påverkar	9
Framtida personalbehov	17
Nödvändig it-verksamhet	17
Utveckling och ambition	19
Konsekvenser av utebliven ökning.....	21
Finansiering	23

Åklagarmyndighetens budgetunderlag 2022–2024
ÅM2021-456
1 mars 2021

Åklagarmyndighetens budgetunderlag 2022–2024

I enlighet med förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag lämnar Åklagarmyndigheten budgetunderlag för räkenskapsåren 2022–2024.

Budgetunderlaget omfattar anslag 1:3, Åklagarmyndigheten (ramanslag), inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet samt medel som Åklagarmyndigheten disponerar under anslag 1:1 Biståndsverksamhet, inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Åklagarmyndigheten föreslår att

- anslaget höjs med 186 miljoner kronor 2022, 54 miljoner kronor 2023 och 53 miljoner kronor 2024, för att anställa och behålla fler medarbetare som kan svara mot ärendeutvecklingen och förväntningarna på myndigheten samt att
- låneramen för 2022 ska uppgå till 190 miljoner kronor, 180 miljoner kronor för 2023 och 180 miljoner kronor för 2024, främst för att möta de investeringar som digitaliseringen innebär.

Den föreslagna finansieringen är i 2021 års prisnivå.

Finansiering (tkr)	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Anslag					
Utgiftsområde 4, anslag 1:3					
Åklagarmyndigheten	1 694 063	1 807 907	1 904 907	1 958 907	2 011 907
Utgiftsområde 7, anslag 1:1					
Biståndsverksamhet ap. 44	6 369	8 500	8 500	8 500	8 500
Avgiftsinkomster som disponeras	29 844	30 000	30 000	30 000	30 000
Övriga inkomster som disponeras	5 932	6 000	6 000	6 000	6 000
Summa intäkter	1 736 208	1 852 407	1 949 407	2 003 407	2 056 407

Riksåklagarens inledning

Trygga människor i rättsstaten Sverige. Det är Åklagarmyndighetens vision i vår strategiska plan 2021–2025 som är en utgångspunkt för budgetunderlaget.

Varje brottsutredning där någon är misstänkt för allvarlig brottslighet leds av en åklagare. Det är åklagare som anhåller den misstänkte och därefter kan begära personen häktad. Bakom varje hemlig telefonavlyssning, kameraövervakning och dataavläsning står en drivande åklagare. Det är åklagare som åttalar misstänkta för brott. Åklagaren är alltså motor i utredningen av grova brott och dirigenten i rättssalen.

Åklagare hanterar en bredd av brottslighet, regelverk och komplexa utredningar. Det är lätt att inse att det tar tid att växa in i åklagarrollen. Det är viktigt att myndigheten har en sådan kostym att vi förmår hantera relativt snabba öknings- eller förändringar i brottsligheten eftersom det bara är Åklagarmyndigheten som rekryterar och utbildar åklagare. Tiden från anställning till fullt ut behörig kammaråklagare är tre år och för att hantera de mest kvalificerade ärendena krävs ytterligare minst fem års erfarenhet och utbildning. Det här är bakgrunden till vårt behov av långsiktighet i planeringen av verksamheten.

Det har skett förändringar i omfattningen av och karaktären på inflödet av brottsmisstankar och ärenden till myndigheten. Myndigheten har sedan flera år tillbaka att hantera ett betydligt större antal komplicerade ärenden som är särskilt resurskrävande. Utvecklingen innebär också att kraven ökar på vår förmåga till internationell och nationell samverkan. Satsningen på nya och förbättrade straffprocessuella verktyg välkomnas och behöver samtidigt resurssättas för att kunna utnyttjas fullt ut. Det finns tydliga behov av att fortsätta att ta tillvara digitaliseringens möjligheter utan att ge avkall på kravet på betryggande informationssäkerhet. Med fler åklagarrevisorer förbättras möjligheterna till att återta brottsvinster.

Vi vill utveckla och öka förmågan att bekämpa kriminella organisationer och företag, ta tillvara nya verktyg som hemlig dataavläsning, utreda och lagföra brott i parrelationer, snabbare lagföra unga på väg in i kriminella nätverk och strypa finansiering från brottslighet.

Vår bedömning för de kommande tre åren är att en utebliven satsning riskerar att leda till en inbromsning av verksamheten. Med stöd av en fortsatt stärkt och långsiktig finansiering kommer Åklagarmyndigheten att ännu bättre kunna möta brottsutvecklingen och öka människors trygghet.

Petra Lundh

Nuvarande situation

Åklagarmyndigheten har under 2019 och 2020 haft möjlighet att växa. Anslagen gav inte bara förutsättningar för att kunna återbesätta vakanta tjänster utan även återuppta satsningen på åklagarrevisorer, genomföra vissa uppskjutna it-projekt och kunna delta mer aktivt i samarbetet för digitalisering av rättsväsendet. Det gav även förutsättningar för att öka bemanningen i den operativa verksamheten. Under 2021 kan satsningarna fortsätta genom att utnyttja anslagssparandet och planera utifrån att myndigheten under året erhåller den föreslagna anslagsökningen.

Satsningen på medarbetarna

Som framgår av myndighetens strategiska plan är medarbetarna vår mest centrala resurs. Vi har aldrig tidigare varit så många medarbetare och är sedan slutet av förra året för första gången fler än 1 000 åklagare vid myndigheten.

Satsningen på medarbetarna har varit välkommen och helt nödvändig för att bättre kunna möta den ansträngda arbetssituationen. Nedan beskrivs anledningarna till den pressade situationen och hur vi kan möta den. Att verksamheten inte är dimensionerad för den arbetsbelastning som råder bekräftas även i de återkommande arbetsmiljöuppföljningarna där medarbetarna uttryckt att belastningen ökat under de senaste åren. Den nödvändiga satsningen medför samtidigt ett behov av fortsatta ökningar av anslaget i takt med att bemanningen utökas.

Åklagarmyndighetens lönekostnader svarade för ca 82 procent av hela anslaget 2020. Åklagarmyndigheten har huvudansvaret för utbildningen av landets åklagare. Den interna utbildningen är en grundförutsättning för bemanningen av åklagarväsendet. Under den tid som man genomgår den 3-åriga grundutbildningen följer man kollektivavtalade lönenivåer som speglar den ökade komplexiteten i arbetet men även det ökande ansvaret. Avsikten är att man inte ska värderas utifrån prestation under utbildningen utan genom godkännande och anställning i nästa steg. En liknande konstruktion finns i Sveriges domstolar för icke ordinarie domare. Med beaktande av den konstruktionen beräknas kostnadsökningen för nettoökningen av antalet åklagare.

Lönekonkurrensen om kvalificerade jurister har skärpts de senaste åren. Det är en utmaning att med hänsyn till rådande löneutveckling, både i den privata sektorn och för exempelvis domare, kunna behålla kvalificerade jurister. Det gör sig särskilt gällande i storstadsregionerna. Åklagarna med sin höga kompetens är mycket attraktiva på arbetsmarknaden varför det är viktigt att Åklagarmyndigheten kan erbjuda konkurrenskraftiga löner för att kunna behålla den högt specialiserade kompetensen som åklagarna utgör.

Långsiktig finansiering nödvändig

Under 2020 har myndigheten haft minskade kostnader till följd av pandemin och de åtgärder som vidtagits för att begränsa dess följder. Överskottet det året beror i stor utsträckning på den omständigheten. Vi kan konstatera att överskotten tidigare år i stor utsträckning hängt samman med en osäkerhet kring den långsiktiga finansieringen. Osäkerheten har skapat en försiktighet i användningen av tilldelade medel som medfört att satsningar på bl.a. personal tidvis stoppats, vilket i sin tur har skapat ojämnheter i personalstrukturen. Tillfälliga finansiella tillskott är mot den bakgrunden svåra att omsätta effektivt.

Rekrytering, utbildning och utveckling av åklagare

Sammantaget tar det nästan 10 år av eftergymnasial utbildning och praktik för att bli en fullt ut behörig åklagare. Ytterligare flera års erfarenhet krävs för att åklagaren ska kunna hantera de svåraste ärendena. Åklagarmyndigheten rekryterar även åklagare för att möta behoven vid Ekobrottsmyndigheten som anställer erfarna åklagare. För det fall Ekobrottsmyndigheten utökar sin åklagarresurs får det påverka på Åklagarmyndighetens bemanning.

Åklagarmyndigheten kan för närvarande utbilda omkring 100 nya åklagare per år. Den centrala utbildningen omfattar fyra kurser om sammanlagt 16 veckor under ca 3 år. Kursledare och utbildare hämtas huvudsakligen internt och bland de mest erfarna och skickliga åklagarna. I dagsläget startar det tre grundutbildningar per år och det är svårt att utöka kursverksamheten ytterligare på grund av den resurs som krävs för detta. Förutsatt att vi kan rekrytera och utbilda i den takten finns förutsättningar för att öka antalet åklagare med ca 35–45 per år beroende på pensionsavgångar och annan personalomsättning.

Som ovan nämns inverkar lönekonkurrensen på förutsättningarna för att kunna behålla åklagare. En annan utmaning är att ersätta de som är frånvarande på viss tid för exempelvis annan tidsbegränsad anställning eller föräldraledighet. Möjligheterna att ta in någon extern jurist för att på kort tid kunna börja arbeta som åklagare är mycket begränsade.

En annan viktig komponent i kompetensförsörjningen är att befintliga erfarna åklagare behöver kontinuerlig utbildning och utveckling. Med fler åklagare och fler komplexa ärenden växer det behovet.

För att försäkra oss om tillräckligt många och seniora åklagare med erfarenhet krävs därför ett jämt och hållbart tillflöde av åklagare. En utökning av antalet åklagare måste kunna planeras långsiktigt med god framförhållning.

Antal anställda		
År	Åklagare	Totalt
2010	913	1 357
2011	892	1 311
2012	914	1 335
2013	895	1 334
2014	904	1 341
2015	931	1 361
2016	954	1 418
2017	962	1 423
2018	948	1 402
2019	992	1 496
2020	1 032	1 552

Effektivisering och besparing

Myndigheten arbetar kontinuerligt med att effektivisera de interna processerna och det som hanteras tillsammans med andra myndigheter.

I syfte att skapa stordriftsfördelar har flera organisatoriska förändringar successivt genomförts. För ett drygt år sedan slogs myndighetens tre utvecklingscentrum samman till ett utvecklingscentrum. Vid årsskiftet reducerades antalet åklagarområden från sju till fyra för att ge mervärden i form av mer effektiv styrning och bättre resursutnyttjande vid de sammanlagt 32 allmänna åklagarkamrarna i landet. Under områdeschefernas ledning säker-

ställs att områdets samlade resurser används på bästa och mest effektiva sätt. Där sker även samverkan för handläggning av gängbrottslighet och annat som kräver omfattande och uthålliga resurser. För att se till att kvalificerade åklagarresurser finns över hela landet för internationell och organiserad brottslighet, miljöbrott och annan brottslighet som kräver särskild hantering har det tidigare inrättats särskilda rixsenheter.

För mängdbrott finns team som områdesgemensamt tar sig an uppgiften med stöd av beredningsjurister och beredningsassistenter. För trafikbrotten har två nationella enheter knutits till våra kammare i Östersund och Karlskrona. För att effektivt kunna hantera s.k. coronabedrägerier har en särskild samverkan med andra myndigheter inletts och det finns särskilt utpekade åklagare för dessa ärenden. Vi lägger stor kraft på att fånga erfarenheterna av olika sorts försöksverksamhet, exempelvis det nu aktuella projektet om snabbare lagföring som enligt Brottsförebyggande rådet varit framgångsrikt.

Begränsning av brottsvinster är ett prioriterat område sedan flera år och som har stärkts genom bl.a. metodstöd och anställning av åklagarrevisorer, vilket gett positiv effekt med en nästan tredubbling av antalet finansiella utredningar sedan 2015. Antalet ärenden med förverkandeyrkanden har ökat, till 970 ärenden 2020 jämfört med 848 året innan.

Vi har precis inlett en genomgripande översyn av den rikstäckande jourverksamheten, som pågår dygnet runt alla dagar, för att bättre ta tillvara digitaliseringens möjligheter och svara effektivare mot dagens och morgondagens behov. Vi ser också över vår väl ansedda grundutbildning för att pröva möjligheten att nå samma utbildningsmål med minskat resursuttag.

Ett omfattande chefsprojekt bedrivs för att höja chefernas kapacitet och kompetens i syfte att förbättra såväl ledning av myndigheten som arbetsförutsättningarna för medarbetarna.

Myndigheten arbetar med att ta fram en modern lokalpolicy med uppdraget att utnyttja befintliga lokalytor så effektivt som möjligt. De erfarenheter som kan göras i spåren av pandemin kommer att tas till vara. Föreslagna anslagsökningar ska inte gå till lokalhyror.

Mycket av den nu beskrivna utvecklingen har möjliggjorts genom en långsiktig och genomtänkt satsning på digitalisering som i successiva steg har undanröjt de praktiska hindren för en sömlös intern ärendehantering utan geografiska begränsningar. Ett egenutvecklat verksamhetsdrivet ärendehanteringssystem (benämnt Cåbra) har möjliggjort en rationell och rättsligt god miljö för handläggningen.

Åklagarmyndighetens it-verksamhet är drivande i arbetet med att ta tillvara statens samlade resurser. Utöver utvecklingen av vår egen verksamhet bidrar Cåbra tydligt i satsningen på en mer effektiv rättskedja. Myndigheten var först med att implementera det format för informationsutbyte som överenskommits i samverkan för rättsväsendets informationsförsörjning (numera rådet för digitalisering av rättsväsendet). Åklagarmyndigheten har, med sin

centrala position i straffprocessen, klart störst antal s.k. utbyten av information mellan myndigheterna i den processen och kan hantera utbytena digitalt till 100 procent. Myndigheten hanterar även Ekobrottsmyndighetens behov av it-stöd i denna del.

En effektiv samverkan med Polismyndigheten är av stor och avgörande betydelse för ett rationellt utnyttjande av Åklagarmyndighetens resurser. Vi har på alla nivåer en nära dialog för uppriktig återkoppling och samordnade åtgärder för vidareutveckling. Ämnena är många, exempelvis hantering av äldre pågående förundersökningar, prioriteringsordning hos Nationellt forensiskt centrum och en välfungerande ärendesamordning som bidrar till effektivitetsvinster inom brottsbekämpningen. Nygamla arbetssätt med muntliga utredningsdirektiv i modern teknikmiljö hör till sådant som vi nu gemensamt prövar och tror mycket på. Denna samverkan har över de senaste åren förstärkts.

Vi arbetar för att fullt ut kunna utnyttja möjligheterna till att avgöra brottmål på handlingarna, liksom möjligheterna för parterna att medverka i förhandlingar digitalt.

En självklar del i verksamheten är att söka efter och peka på möjligheterna till förbättring genom en förändrad lagstiftning.

Förändringar som påverkar

Förändringar i omvärlden påverkar myndighetens verksamhet. Nedan beskrivs ett flertal indikatorer och omständigheter som visar behovet av ökade satsningar på Åklagarmyndigheten. De behov som dessa förändringar ger upphov till är den största anledningen till myndighetens förslag om höjda anslag.

Ärendesammansättning och inflöde

För att skapa sig en bild av Åklagarmyndighetens arbetsbelastning är det naturligt att ta avstamp i inflödet till myndigheten. Det krävs för det en analys av inte bara *hur många brottsmisstankar eller ärenden* som kommer in utan även *vad* som kommer in eftersom vissa typer av ärenden kräver betydligt mer arbetsinsatser än andra. Ett särskilt resurskrävande ärende är inte jämförbart med ett enklare ärende.

Stor ökning av särskilt resurskrävande ärenden

Åklagarmyndigheten har medvetet över tid medverkat till en utveckling som innebär att polisen oftare ska vara förundersökningsledare i enklare ärenden. Den kvalificerade resurs som åklagarna utgör är begränsad och bör användas för de ärenden som verkligen fordrar åklagarens kompetens. Det är rätt väg att gå. Inriktningen har lett till ett numerärt minskat inflöde av ärenden och

brottsmisstankar avseende enkla ärenden till Åklagarmyndigheten den senaste tioårsperioden.

Antalet enklare ärenden har nu återigen ökat. Förändringar av antal enklare ärenden påverkar emellertid verksamheten endast i mindre utsträckning.

De brott där åklagare, enligt tidsredovisningen hösten 2020, lägger mest tid per brottsmisstanke är mord, grov misshandel, sexualbrott, rån och allvarliga narkotikabrott. Sammantaget har antalet brottsmisstankar i åklagarledda förundersökningar om dessa resurskrävande brott ökat

- med 15 procent på ett år och
- med 39 procent de senaste fyra åren.

Det kan jämföras med antalet åklagare som under denna 4-årsperiod ökat med enbart 8 procent.

Resonemang om att ärendesammansättningen är en viktig faktor att ta hänsyn till när man tittar på volymer har förts i olika sammanhang. Inom ramen för det myndighetsgemensamma arbetet med att ta fram prognoser över framtida volymer i rättskedjan har det utarbetats en gemensam kategorisering av brott utifrån olika brottsgrupper, nämligen *särskilt resurskrävande brott, initialt volymstarka brott och övriga brott*.

Särskilt resurskrävande brott, som enligt denna kategorisering är de brott som genererar en stor straffmassa¹ hos Kriminalvården, innefattar exempelvis grova vålds-, narkotika- och sexualbrott. *Initialt volymstarka brott* utgör en stor andel av de inkomna ärendena till Polismyndigheten och innefattar t.ex. tillgreppsbrott och trafikbrott.

Om man tittar på den historiska utvecklingen av inflödet till Åklagarmyndigheten sorterat utifrån dessa kategorier kan det konstateras att inflödet för initialt volymstarka brott har minskat med ca 19 procent under perioden 2015–2020.

Vad gäller de *särskilt resurskrävande brotten* enligt denna definition har det sedan 2015 skett en betydlig ökning (23 procent). Det är brottsgruppen *sexualbrott, våldtäkt* som står för den största ökningen både antalsmässigt och procentuellt. Antalet inkomna brottsmisstankar för brottsgruppen var knappt 3 600 fler år 2020 än år 2015, vilket motsvarar en ökning på 77 procent. Antalet brottsmisstankar i brottsgruppen *vapenbrott* har ökat med drygt 1 600 (40 procent). För brottsgrupperna *mord och dråp m.m.* samt *rån* har det skett en stadig ökning under perioden och inflödet har ökat med 49 respektive 43 procent år 2020 jämfört med 2015.

Rättsväsendets myndigheter är tillsammans med Brottsförebyggande rådet överens om att det är de särskilt resurskrävande brotten som typiskt sett kräver mest av myndigheterna genom hela rättskedjan. Den historiska ut-

---

¹ Straffmassan räknas som produkten av antalet klienter och deras strafftid.

vecklingen visar att inflödet av dessa har ökat till Åklagarmyndigheten. Det finns därmed belägg för att de ärenden som kommer in till myndigheten är mer komplexa än tidigare.

Åklagarmyndighetens prognos har vid detta prognostillfälle inte utgått från de gemensamma brottskategorierna enligt ovan och det är därför svårt att fullt ut uttala sig om utvecklingen utifrån denna indelning. Åklagarmyndighetens totalprognos indikerar att inflödet i form av antalet inkomna brottsmisstankar kommer att öka med 3 procent mellan 2020 och 2024. Eftersom 2020 var ett år som präglades av särskilda omständigheter är det även av intresse att jämföra med 2019, varvid förändringen enligt prognosen är +8 procent. I prognosen har de brottskategorier som används i myndighetens interna uppföljning använts. Brottskodsgrupperna sexualbrott, narkotikabrott och våldsbrott utmärker sig med stora ökningar såväl antalsmässigt som procentuellt. Särskilt sexualbrott och våldsbrott är brottskategorier som i stor utsträckning innefattar brott av mer komplicerat slag som hanteras i åklagarledda förundersökningar. Brottskategorin tillgreppsbrott, som ofta är av enklare slag och ingår i polisledda förundersökningar, förväntas procentuellt minska med hela 22 procent, vilket påverkar den totala prognosen.

Polismyndigheten har i sin prognos använt sig av den gemensamma kategoriseringen. Enligt deras prognos kommer inflödet för de *särskilt resurskrävande brotten*, som i nästan uteslutande utsträckning hanteras i åklagarledda förundersökningar, att öka med 21 procent under prognosperioden. För de *initialt volymstarka brotten*, som regelmässigt utreds i polisledda förundersökningar, prognostiseras ett ökat utflöde från Polismyndigheten med sex procent. För kategorin *övriga brott* prognostiseras ett ökat inflöde till Polismyndigheten med 9 procent och ett ökat utflöde med 11 procent.

Även om Åklagarmyndighetens prognos inte gjorts enligt den gemensamma kategoriseringen indikerar den, särskilt mot bakgrund av den historiska utvecklingen, att inflödet av de mer komplicerade brotten kommer att fortsätta att öka och enklare ärenden minska. Polismyndighetens prognos stöder den bilden.

Som nämnts i inledningen till detta avsnitt har styrningen mot att polisen ska vara förundersökningsledare i enklare ärenden frigjort åklagarresurser för de mer komplicerade ärendena. Den stora satsningen på Polismyndigheten har även generellt medfört en utveckling och förbättring av deras verksamhet för utredning och lagföring. Den snabba tillväxten vid Polismyndigheten innebär emellertid att åklagare i högre grad än tidigare behöver bistå de många nya polisanställda. Polismyndighetens omställning har därmed lett till utmaningar även för Åklagarmyndigheten. Det gäller t.ex. att oerfarna utredare ofta behöver en tätare kontakt med åklagaren och mer detaljerade direktiv. Kvaliteten på redovisade polisledda förundersökningar påverkas också. Antalet ärenden som åklagare fått returnera för kompletterande utredningsåtgärder har på sin håll ökat betydligt.

Även det brottsförebyggande arbetet stärks genom satsningen på Polismyndigheten, ett arbete som syftar till minskad brottlighet. För Åklagarmyndighetens del bedöms dock den satsningen inte få en sådan effekt att åklagarnas arbetsbelastning minskar, i vart fall inte under de närmaste åren. Vidare innebär Polismyndighetens ansträngningar sannolikt att fler brott upptäcks. Om fler brott upptäcks leder det till att den totala mängden brott som hanteras ökar trots ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete.

Vad gör att vissa ärenden är särskilt resurskrävande?

Att vissa ärenden är mer resurskrävande att hantera än andra kan bero på flera faktorer. Det beror ofta på att ärendet innehåller en eller flera av följande komponenter:

- stort antal misstänkta
- stort antal brottsoffer
- stort antal vittnen
- stort antal brottsliga gärningar
- omfattande samverkan med andra aktörer
- internationella inslag som kräver internationellt rättsligt samarbete
- tystnadskultur i den miljö där brottsligheten skett
- omfattande digital bevisning
- närvaro av åklagare vid förhör
- tidskrävande hantering av hemliga tvångsmedel

Som regel handlägger en ensam åklagare flera ärenden samtidigt. I allt fler ärenden är det numera nödvändigt att man dubblar antalet åklagare. Det kan vara såväl under förundersökningen som vid huvudförhandlingen för att klara uthålligheten i ett omfattande mål och i allt större utsträckning av säkerhetsskäl. I vissa ärenden förekommer även fler än två åklagare.

Som exempel på dubblering kan nämnas ett ärende om bl.a. våldtäkt mot barn, grovt sexuellt övergrepp mot barn och utnyttjande av barn för sexuell posering. Utredningen rörde brott som begåtts mot ett mycket stort antal barn i åldern 7–14 år genom kontakter på internet. Förundersökningen pågick i drygt ett år och nio månader. En åklagare arbetade så gott som heltid med ärendet under hela förundersökningen och ytterligare en åklagare arbetade med ärendet vid sidan av andra ärenden i ett och ett halvt år. Huvudförhandlingen i tingsrätten tog drygt fyra månader. Sammantaget bedöms arbetstiden som åklagarsidan lagt ned på ärendet motsvara nästan 3 års heltidsarbete för en åklagare.

Brott mot barn, som ärendet i exemplet handlar om, är en brottskategori som ofta är särskilt resurskrävande av flera anledningar. I de flesta fall gäller ett särskilt skyndsamhetskrav. De kräver vidare en särskild arbetsmetodik. Det sker en särskild samverkan i ärendena som vanligtvis omfattar socialtjänst, polis, rättsmedicin, hälso- och sjukvård samt åklagare. Åklagare närvarar även vid de flesta barnförhör. Antalet inkomna brottsmisstankar om brott mot barn har ökat med 29 procent de senaste fem åren (från 27 200 år 2015 till 35 200 år 2020).

Andra exempel på resurskrävande ärenden är sexualbrott och brott i parrelation. Dessa ärenden kräver också en särskild arbetsmetod. Inte sällan begås brotten i hemmet utan vittnen och med lite teknisk bevisning eller annan stabil stödbevisning. Den hedersrelaterade problematiken är en ytterligare utmaning. De bevissvårigheter som uppkommer i ärendetypen ställer därför höga krav på att förundersökningsledaren är aktiv och kunnig. Ett snabbt inträde av åklagare som förundersökningsledare är en framgångsfaktor.

Vid särskilt allvarlig brottslighet, som t.ex. mord och dråp, grovt rån, människorov och grovt vapenbrott blir förundersökningarna ofta mer komplexa än vid andra typer av brott. De föranleder som regel en stor mängd tvångsmedelsbeslut, vilket är resurskrävande i sig och kräver lång utredningstid.

Det har varit ett särskilt fokus på mord och försök till mord med skjutvapen de senaste åren. Denna typ av ärenden är resurskrävande både för polisen och åklagare.

Ett exempel är ett ärende om mord och mordförsök med skjutvapen i kriminell miljö där det avlossades skott mot en lägenhet. Den egentliga måltavlan, en man tillhörande en kriminell gruppering, klarade sig utan skador, men hans fru träffades av ett stort antal skott och avled. Någon månad senare blev mannen i lägenheten beskjuten på nytt när han befann sig i en taxi. Även vid detta tillfälle klarade han sig oskadd, men taxichauffören och en person som befann sig i omgivningen skadades.

Från åklagarsidan bedöms arbetet med att leda förundersökningen ha uppgått till ca 460 timmar, att besluta i åtalsfrågan ca 80 timmar, samt att processa i domstol ca 560 timmar. Sammantaget bedöms arbetstiden som åklagarsidan lagt ned på ärendet uppgå till ca 1 100 arbetstimmar.

Ett annat exempel handlar om en ung man som i maj 2020 blev beskjuten med flera skott och ådrog sig mycket allvarliga skador. En man i 16-årsåldern kom senare att åtalas för att ha utfört dådet. Efter att ha fått information om att det skett kommunikation om skjutningen på encrochat kunde utredningen tillföras betydelsefulla chattkonversationer via europeisk utredningsorder. Vid sidan av gärningsmannen åtalades ytterligare tre personer för inblandning i dådet.

När huvudförhandlingen i tingsrätten avslutades i december 2020 hade åklagaren i ärendet lagt ned ca 650 arbetstimmar på ärendet. När domen skulle

meddelas i januari 2021 meddelade tingsrätten att två nämndemän olyckligtvis blivit sjuka, varför hela huvudförhandlingen måste tas om. Ärendet visar tydligt vilket enormt arbete en enstaka utredning kan generera för en åklagare, samt att det är svårt att förutse den arbetstid som kommer att gå åt till ett visst ärende. Det måste alltid finnas en åklagarresurs att tillgå oavsett vilken vändning ärendet tar.

Trenden med en ökning av antalet komplexa och omfattande förundersökningar avspeglas även vid granskning av det arbete som genomförs vid Operativa rådet. Förundersökningar som åklagare leder efter beslut om insatser av Operativa rådet omfattar bland annat grova narkotikabrott, grova vapenbrott, sprängningar, grova våldsbrott, penningtvättsbrott och människohandel. Under 2020 uppgick arbetstiden kopplad till arbete med ärenden knutna till Operativa rådet till drygt 13 600 timmar (11 300 timmar 2019, 9 600 timmar 2018). Åklagarmyndigheten deltog under det senaste året i 21 insatser, varav flera också har haft ett antal underinsatser. Tendensen är att insatserna som myndigheten deltar i är något färre men att de blivit mer komplicerade.

Många frihetsberövade

För att bedöma belastningen på myndigheten är det relevant att titta på utvecklingen avseende frihetsberövanden. För varje anhållen, häktad och dömd person krävs en åklagarinsats.

Det kan konstateras att antalet häktade, och häktade med restriktioner, ökat under flera år. De senaste tre åren har antalet häktade personer ökat med 11 procent medan antalet personer med någon restriktion ökat med 25 procent. Antalet häktade med långa häktningstider, särskilt de med restriktioner, har flerfaldigats. Detta illustreras även av att antalet häktningsförhandlingar i domstol inklusive omhäktningar de tre senaste åren har ökat med 20 procent. Utvecklingen av de långa häktningstiderna kan antas vara en följd av det ökade inflödet av svårutredda och komplicerade brott.

Ökade försvararkostnader

Åklagarnas arbetsbelastning återspeglas till del i den arbetsinsats som krävs av de offentliga försvararna. Av Domstolsverkets årsredovisningar framgår att kostnaden för de offentliga försvararna har ökat betydligt under de senaste åren. Under de senaste fem åren har kostnaden för de offentliga försvararna ökat med 36 procent, från 1 357 miljoner kronor till 1 847 miljoner kronor. Kostnaderna har därmed passerat Åklagarmyndighetens hela anslag.

Hemliga tvångsmedel – åklagarnas verktyg

Aldrig tidigare har hemliga tvångsmedel använts i så stor utsträckning som idag.

Antalet misstänkta personer vars elektroniska kommunikation avlyssnats ökade mellan 2015 och 2019 med 40 procent. Antalet misstänkta personer som var föremål för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ökade under samma tid med 30 procent. Antalet tillstånd ökade med över 80 procent på grund av att antalet telefoner/andra adresser som respektive misstänkt använder också har ökat.

Hanteringen av hemliga tvångsmedel är mycket tidskrävande och har ökat kraftigt de senaste åren, bl.a. som en följd av en allt mer komplex brottslighet, teknikutvecklingen och ändrad lagstiftning. Hanteringen av hemliga tvångsmedel kräver särskild kompetens och stora resurser inklusive omfattande administration. Enbart hanteringen av hemliga tvångsmedel kräver flera anställda åklagare och administratörer. Här krävs därför en god och kontinuerlig tillförsel av kvalificerad personal, inte minst för att få genomslag för utökade hemliga tvångsmedel. Det nya tvångsmedlet hemlig data-avläsning bedöms kunna leda till bättre förutsättningar för att kunna utreda och lagföra ett ökat antal grova brott.

Grova brott i hela landet

Det görs stora satsningar mot grov och organiserad brottslighet. Grova brott förekommer och hanteras i hela landet. För att möta den utvecklingen är det helt nödvändigt med rätt förutsättningar och robusthet i bekämpningen av grova brott inom våra åklagarområden. Myndigheten har initierat ett arbete med särskilda organisationer, s.k. "team", i hela landet. Den satsningen är beroende av ett långsiktigt hållbart antal seniora åklagare.

Ungdomsbrottsligheten

En effektivare lagföring av unga kan bidra till att minska nyrekryteringen till kriminalitet. Även ungdomar lever i miljöer av löst sammansatta kriminella nätverk med ett stort våldskapital. Äldre kriminella utnyttjar unga personer som förmås att utföra mycket grova brott. Många gånger utsätter även unga andra ungdomar för brott, också mycket allvarlig brottslighet. En ung gärningsperson kan nästa dag vara en målsägande. Ungdomar som hamnar inom organiserad brottslighet kan karaktäriseras som offer på samma gång som de är gärningsmän och avancerat kriminella. Samhällets samlade förbyggande åtgärder är avgörande. Åklagarmyndigheten kan bidra med effektiv förundersökningsledning och beslut om lagföring. Det har en allmänpreventiv effekt att lokala kriminella straffas för de brott de har begått. En annan viktig del är att genom att begränsa vinsterna av brott och brottslig verksamhet ta bort statussymboler som dyra kapitalvaror och liknande.

Barnkonventionen gäller som svensk lag sedan den 1 januari 2020 och en utbildning om dess tillämpning har genomförts för nästan samtliga åklagare. Myndigheten har i verksamhetsplanen för 2021 beslutat att utbildningen ska fortsätta och en uppföljning ska genomföras.

Genomströmningstiden för lagföring av unga lagöverträdare har ökat. Vi ser också på detta område att brottsligheten har blivit allt mer resurskrävande. Med en utökad åklagarresurs skapas bättre förutsättningar för att korta genomströmningstiden och förbättra utrednings- och lagföringsverksamheten.

Internationell och nationell samverkan ökar

Brottsligheten har under senare år internationaliserats allt mer. Utredningarna kan handla om allt från inhämtande av uppgifter som finns på servrar utomlands, t.ex. ett Facebook-konto, till deltagande i stora gemensamma utredningsgrupper med andra länders åklagare.

Den organiserade brottsligheten utnyttjar den fria rörligheten och möjligheterna att enkelt flytta tillgångar över gränserna. Även möjligheterna att använda krypterad kommunikation utnyttjas för att dölja digitala spår på ett sätt som påtagligt försvårar både bevisinhämtning och möjligheten att spåra och återta brottsvinster. Samverkan med andra länder krävs i ökad utsträckning både med andra EU-länder och tredje länder. I allt fler ärenden krävs sådan omfattande samverkan att man träffar avtal med ett eller flera länder om gemensamma utredningsgrupper (Joint Investigation Teams, JIT) som är både tids- och arbetskrävande och ställer krav på språkkunskaper för att fungera. För att underlätta det internationella samarbetet kan man många gånger använda sig av den europeiska åklagarbyrån Eurojust i Haag. Antalet ärenden vid den svenska enheten ökar stadigt. Vi förväntar oss en fortsatt ökning av den internationella samverkan.

Det är även viktigt att lyfta fram att åklagare under åren, i syfte att öka förutsättningarna för lagföring, av nödvändighet har engagerats i olika nationella samverkansforum i en allt större omfattning. Det är en utveckling som förväntas fortsätta.

Tillkommande uppgifter och ansvar

Åklagarna har fått tillkommande uppgifter och ansvar genom ny lagstiftning som utökar det straffbara området och ger nya straffprocessuella regler. Den generellt sett ökade regleringen kräver allt mer resurser. Utöver personella resurser i form av åklagare och administrativ personal innebär ofta ny lagstiftning även krav på utbildningsinsatser, it-utveckling m.m. I flera fall har författningsändringar vid dess införande bedömts endast medföra marginella kostnadsökningar för myndigheten och har därför inte i sig motiverat en höjning av anslaget. Sammantaget medför dock mängden författningsändringar en betydande kostnadspåverkan. Några av dessa centrala produkter är:

- skärpta straff för innehav av skjutvapen och explosiva varor
- ändringar i sexualbrottslagstiftningen

- nya regler i lagen om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet
- tillträdesförbud till butik och förstärkt straffrättsligt skydd mot tillgreppsbrott
- införande av hemlig dataavläsning
- nya regler om häktningstider och restriktionshantering
- barn som bevittnar brott
- slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet
- en ökad användning av tidiga förhör
- ett särskilt hedersbrott
- en ny terroristbrottslag
- en europeisk åklagarmyndighet i Sverige

Regeringen har även framöver aviserat nya lagstiftningsprodukter på åklagarområdet och flera större utredningar lägger under 2021 fram sina förslag till ny lagstiftning som berör åklagarväsendet, t.ex. utredningarna om straffrättsliga åtgärder mot brott i kriminella nätverk och en stärkt rättsprocess och en ökad lagföring. Dessa utredningar är både välkomna och behövliga.

Åtgärderna kan samtidigt komma att medföra ökade insatser i flera led vid Åklagarmyndigheten.

Framtida personalbehov

Sammantaget gör vi bedömningen att vi behöver växa för att kunna svara mot de behov som uppstår genom de redovisade förändringarna i omvärlden och den nödvändiga ambitionsnivån.

För att kunna fullgöra våra uppgifter bedöms att vi 2025 behöver vara ca 1 200 åklagare och 30 åklagarrevisorer samt förstärka antalet medarbetare i stödfunktionerna. Det innebär en ökning med ca 150 åklagare jämfört med idag. För att utöka grundnivån av antal åklagare och andra medarbetare krävs uthålliga satsningar över flera år.

I 2020 års budgetunderlag föreslogs medel för rekrytering till upp mot ca 1 050 åklagare. För att kunna planera verksamheten effektivt gör vi nu en mer långsiktig bedömning utifrån brottsutvecklingen och vår strategiska plan fram till 2025.

Nödvändig it-verksamhet

Åklagarmyndigheten har kommit långt i arbetet med att digitalisera handlägningsprocesser vilket har effektiviserat det operativa arbetet i stor omfattning. Ytterligare resurser behöver tillföras myndighetens it-utvecklingsförmåga som står inför ett antal stora verksamhetsbehov. Nedan beskrivna

förstärkningar bedöms nödvändiga och förutsätter en långsiktig höjning av anslaget.

- Åklagarmyndigheten äger och förvaltar själv många och omfattande it-system. För att minska sårbarheten måste antalet medarbetare som är väl insatta i systemen bli fler.
- Uppdraget kring EU-projektet "e-evidence" har medfört att flera av myndighetens egna prioriterade frågor fått stå tillbaka under 2019 och 2020 och vi ser en risk för att projektets kostnader blir större än beräknat.
- Åklagarmyndighetens primära verksamhetssystem Cåbra är utvecklat i egen regi under lång tid och stödjer hela den operativa verksamhetens alla processer i det dagliga arbetet. Systemets användargränssnitt är byggt med teknik som numera är föråldrad, vilket gör att myndigheten står inför ett större förändringsarbete kring systemet. Ny teknik kommer också möjliggöra ny funktionalitet för den operativa åklagarverksamheten vilket kommer att möjliggöra effektivare lösningar och arbetssätt.
- Att kunna hantera beslag digitalt är ett angeläget utvecklingsbehov inom ramen för digitaliseringen av rättsväsendet. När nuvarande förstudie ska övergå i en realiseringsfas krävs särskilda satsningar.
- I samband med dagens brottsutredningar behöver stora mängder information i form av bild, ljud och video hanteras. För att möjliggöra en digital hantering av detta krävs stora investeringar och utvecklingsarbeten.
- Åklagarrevisorerna är en relativt ny yrkeskategori inom myndigheten som behöver en separat it-miljö med många särskilda verktyg för att effektivt hantera och kartlägga mönster i sina utredningar. Denna it-miljö är i behov av investeringar och utvecklingsarbete.

Cybersäkerhet och informationssäkerhet

Åklagarmyndigheten har en hög digitaliseringsgrad vilket gör att myndighetens system är kritiska för vår operativa verksamhet. Myndigheten har under många år arbetat aktivt och strukturerat med sin informationssäkerhet. Det står klart att det även fortsättningsvis krävs ett aktivt och omfattande arbete kring it-säkerheten för att minska potentiella sårbarheter för myndigheten. För att vidmakthålla och stärka vår förmåga kring cybersäkerhetsområdet krävs ytterligare investeringar och bemanning.

Utveckling och ambition

Åklagarmyndigheten har en central roll i rättsväsendet och är avgörande för framgång i satsningen mot brottsligheten. Åklagarmyndigheten kan och vill se till att de resurser som läggs på Polismyndigheten och på de andra myndigheter som arbetar med att bekämpa brott, ger full och bästa möjliga utdelning.

Arbete mot brottsvinster som ger resultat

Arbetet för att begränsa vinsterna av brott och brottslig verksamhet är en del av Åklagarmyndighetens kärnverksamhet. Att spåra och återta brottsvinster är särskilt utmanande i den internationella kontexten, dels för att de svenska reglerna om förverkande och skadestånd många gånger skiljer sig från andra rättsordningar, dels för att de kriminella i ökad utsträckning slussar sina brottsvinster genom länder som vi inte har något utvecklat samarbete med.

Det har visat sig tydligt i statistiken att ekonomiska utredningar har en betydande påverkan på möjligheterna att återta brottsvinster. Ett återtagande av brottsvinster förutsätter att tillgångarna spåras och säkras och för detta krävs en kartläggning av gärningsmannens ekonomi genom en finansiell utredning. En finansiell utredning kan även användas som bevis för ett brottspåstående, styrka ett motiv eller för att hitta ytterligare gärningsmän m.m. Både antalet finansiella utredningar och antal registrerade ärenden med yrkande om förverkande av utbyte av brott eller brottslig verksamhet har under 2020 ökat med ca 14 procent jämfört med året innan. Det har varit en konsekvent ökning på detta område under en längre tid, vilket återspeglar de satsningar

som gjorts på området. I brottsstatistiken kan även noteras att brott med vinningsmotiv har ökat.

Revisorsstödet har visat sig vara mycket effektivt i arbetet med att spåra och säkra tillgångar, både i och utanför Sveriges gränser. En utökning av antalet åklagarrevisorer kommer att leda till en ökad förmåga att återta brottsvinster.

Aktion utöver reaktion

Myndighetens ambition är att även aktivt initiera åtgärder och verka för ett bättre resultat exempelvis genom att öka förutsättningarna för fler lagföringar av sexualbrott, brott mot barn, penningtvätt, bedrägeri- och bidragsbrott samt grova våldsbrott. Vi har arbetat för att bli mer aktiva men det finns områden där vi kan och vill göra mer. Genom ett utökat utrymme för aktiva åklagarinsatser får Polismyndighetens ansträngningar avseende utredning och lagföring större genomslag.

Utredningar om brott i parrelation är tunga och svåra och det bör finnas utrymme för en höjd andel lagförda. Myndigheten har gjort flera insatser på området och vi vet i huvudsak vad som krävs. För att kunna arbeta enligt den med Polismyndigheten gemensamt framtagna arbetsmetoden Ett bästa arbetssätt behövs fler åklagare. Det bedöms leda till en ökad kvalitet i utredningarna och därmed ge förutsättningar för en större andel lagförda. Det kan skapa en bättre situation för dessa särskilt utsatta brottsoffer. En fortsatt satsning på arbetet mot mäns våld mot kvinnor finns i verksamhetsplanen för 2021.

Sveriges säkerhet

För att motverka underrättelseverksamhet mot Sverige bedriver Säkerhetspolisen kontrapionage i form av inhämtning och analys av uppgifter rörande företeelser som kan tyda på spioneri, cyberattacker, flyktingspionage, värvningsförsök eller annan säkerhetshotande verksamhet. Dessa uppgifter kan leda till att en förundersökning inleds om misstänkta brott mot Sveriges säkerhet. Förundersökningarna är ofta synnerligen komplexa och resurskrävande eftersom de aktörer som ligger bakom brottsligheten, inte sällan utländska underrättelsetjänster, kan lägga ned stor möda för att ge en falsk bild av vad som pågår i syfte att undgå upptäckt. Det är av vikt att myndigheten har de resurser som krävs för att möta detta hot idag och imorgon.

Miljöbrott

De senaste åren har vi sett exempel på att kriminella personer och grupper etablerat sig inom bl.a. avfallshantering. Det handlar om stora pengar som tillgodogörs genom illegalt bortskaffande av avfall med miljöskador som följd. Brottsligheten som utövas i organiserad form eller nätverk kan också innefatta penningtvätt. Vi gör liknande erfarenheter inom artskyddsbrott

(Cites) där omfattningen av brottsligheten ser ut att öka och där fler enskilda ärenden växer i omfattning. Den ”nya” organiserade miljöbrottsligheten ställer betydligt större krav på hela brottsbekämpningsorganisationen inom miljöområdet, inkluderat åklagarinsatser och finansiella utredningsresurser.

Åklagare – en efterfrågad resurs

Åklagare har en unik inblick i hur rättsreglerna fungerar i praktisk tillämpning och vad samarbeten, uthållighet och kompetens betyder för förutsättningarna för en framgångsrik brottsbekämpning. Också i ett internationellt perspektiv ser vi hur den svenska åklagarens kombination av förundersökningsledare och processförare ger oss särskilda förutsättningar att, exempelvis inom ramen för internationell civil krishantering, ge stöd till utvecklingen av förmågan att bekämpa brott i andra länder.

Konsekvenser av utebliven ökning

Med de anslagsnivåer som är aviserade kommer myndigheten med start redan under 2022 att behöva krympa verksamheten och minska personalkostnaden för att över tid kunna rymma kostnaderna inom föreslagna ramar. Därmed riskeras hela den satsning som hittills gjorts.

På några års sikt riskerar en neddragning av antal åklagare och andra resurser inom myndigheten att få mycket allvarliga konsekvenser för brottsbekämpningen och då särskilt avseende utredning och lagföring av de särskilt resurskrävande och komplicerade ärendena som kräver åklagare med mångårig erfarenhet och gedigen kompetens.

Med färre åklagare och andra medarbetare minskar förmågan att utreda och lagföra brott samt återta brottsvinster. Utrymmet för att genom omprioriteringar kunna upprätthålla den förmågan på samma nivå som idag är starkt begränsad. En hög kvalitet i åklagares beslut är avgörande för rättssäkerheten. Detta innebär en begränsning av möjliga effektiviseringsåtgärder. Vi får aldrig effektivisera så långt att rättssäkerheten åsidosätts.

Utan möjlighet att långsiktigt bygga upp kompetensen och utöka antalet åklagare finns stora risker för en försämrad arbetsmiljö. Det kan leda till att fler åklagare lämnar myndigheten. En sämre arbetsmiljö påverkar också myndighetens attraktivitet som arbetsgivare och försvårar framtida rekryteringar. Säkerhetsarbetet påverkas negativt med minskade möjligheter till dubblering av åklagare där så behövs. En hög personalomsättning påverkar i sig arbetsbördan för medarbetarna och minskar effektiviteten. Personalomsättningen och arbetsbelastningen leder även till sämre kvalitet. En åklagare som slutar ersätts med en aspirant som behöver erfarna medarbetare för stöd och utbildning.

Brist på åklagarresurser innebär att förundersökningsledarskapet kommer att bli lidande. En krympande åklagarresurs innebär i förlängningen att utred-

ningarna kommer att ta längre tid, vilket i sin tur medför att möjligheterna till lagföring minskar eftersom bevisningen riskerar att försämrans över tid. Det gäller inte minst ärenden med unga lagöverträdare. Arbetet med återförande av brottsvinster påverkas negativt om satsningen på det området behöver avbrytas.

Otillräckliga anslag medför att it-verksamheten behöver anpassas därefter vilket har negativ påverkan på verksamheten i sin helhet. Det kan i sin tur också leda till resurskrävande behov av återuppbyggnad under flera år samt negativa effekter hos andra myndigheter som ingår i rådet för digitalisering av rättsväsendet.

Sammantaget finns en tydlig risk för att otillräckliga anslag leder till en negativ spiral som kräver stora resurser och lång tid att återhämta sig från. Som beskrivits ovan är det helt nödvändigt med långsiktiga satsningar eftersom det tar flera år att bygga upp den åklagarresurs som krävs för att möta brottsutvecklingen. Även tillfälliga neddragningar av verksamheten får kännbara negativa effekter i personalstrukturen efter några år, särskilt i form av ett bristande antal erfarna åklagare.

Denna utveckling riskerar minska samhällets samlade förmåga att bekämpa brott.

Finansiering

Det nuvarande finansiella läget

Anslaget för 2021 uppgår till 1 719 miljoner kronor. Myndigheten har kunnat föra över ca 39 miljoner kronor från 2020, till stor utsträckning på grund av effekterna av pandemin. Myndigheten tar fasta på regeringens uttalanden om ytterligare medel om ca 50 miljoner kronor senast vid den ekonomiska vårpropositionen. Sammantaget bedöms det ge tillräckliga finansiella förutsättningar för 2021.

Anslagsbehov per år

Det långsiktiga arbetet innebär att vi fortsätter att realisera målen i myndighetens strategiska plan. För att kunna nå målen bedömer vi att vi till 2025 dels behöver uppnå och behålla ca 1 200 åklagare, 30 åklagarrevisorer och det antal andra medarbetare som därmed behövs, dels genomföra och utveckla nödvändig it-verksamhet.

Höjda ramanslag behövs för att kunna anställa och behålla fler medarbetare som kan möta ärendeutvecklingen och de förväntningar som ställs på oss. På så sätt kan Åklagarmyndigheten fortsätta utvecklas och möta samhällsutvecklingen utan att bli en flaskhals i rättskedjan samt därtill höja förmågan att bekämpa brott och återta brottsvinster.

Den utökade personalstyrkan medför även kostnadsökningar för utbildning och övriga driftskostnader.

Åklagarmyndigheten behöver långsiktiga ekonomiska förutsättningar för att möjliggöra den planerade verksamheten, vilket förutsätter förstärkta anslag 2022, 2023 och 2024. Kostnaderna bedöms fr.o.m. 2022 bli högre än vad som tidigare angetts med hänsyn till den längre planeringshorisonten som framgår av den strategiska planen.

Behovet av finansiering via anslaget utgiftsområde 4 Rättsväsendet 1:3 Åklagarmyndigheten (ramanslag) framgår av nedanstående tabell.

	2022	2023	2024
Anslag 2021 års nivå	1 718 907	1 718 907	1 718 907
Yrkat tillskott 2021	50 000	50 000	50 000
Rekrytering åklagare	76 000	114 000	152 000
Rekrytering åklagarrevisorer	19 000	24 000	24 000
Förstärkt it-verksamhet	27 000	32 000	38 000
Rekrytering till stödfunktioner	14 000	20 000	29 000
Summa behov	1 904 907	1 958 907	2 011 907
Ökning per år	186 000	54 000	53 000

Anslagsbehov för anslag 1:1 Biståndsverksamhet

Åklagarmyndigheten har ett anslag för internationell civil krishantering inom anslag 1:1 för biståndsverksamheten. Med den ökning av anslaget som myndigheten erhållit de senaste åren ges ökade förutsättningar att möta den ambitionsnivå som finns avseende internationell civil krishantering inom Sverige, EU och FN. Storleken på den del av anslaget som avser förvaltningskostnader behöver dock fortfarande ökas för att myndigheten ska kunna arbeta långsiktigt. I realiteten har arbete med internationell civil krishantering inom myndigheten under de senaste åren finansierats av det ordinarie förvaltningsanslaget. Det förutses därför inga större förändringar i myndighetens behov under åren 2022–2024.

Investeringar i anläggningstillgångar

För perioden planeras fortsatta investeringar inom it-verksamheten och informationssäkerhetsarbetet.

Nyinvesteringar i möbler och kontorsutrustning görs fortlöpande i samband med lokalanpassningar eller byte av lokaler. Investeringsbeloppen i nedanstående tabell inkluderar även löpande återanskaffningar.

I tabellerna nedan anges Åklagarmyndighetens totala investeringsbehov i anläggningstillgångar. Planerade investeringar, inklusive planerad finansiering, rapporteras även via informationssystemet Hermes.

Beloppen för nyinvestering och nyupplåning för 2021 har i tabellerna anpassats för att rymmas inom beslutad ram. För att rymma planerade investeringar behöver Åklagarmyndigheten en utökning av låneramen för 2021 till 170 miljoner kronor.

	2020	2021	2022	2023	2024
Verksamhetsinvesteringar (tkr)	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Immateriella investeringar					
Datasystem, rättigheter m.m.	3 626	11 200	5 500	4 000	4 000
Materiella investeringar					
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	33 087	54 850	74 900	24 600	45 500
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	14 276	13 000	18 000	16 000	14 000
Summa verksamhetsinvesteringar	50 989	79 050	98 400	44 600	63 500
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	50 989	79 050	98 400	44 600	63 500
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Summa finansiering	50 989	79 050	98 400	44 600	63 500

	2020	2021	2022	2023	2024
Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret	101 223	109 884	139 913	181 601	162 547
Nyupplåning (+)	52 643	81 297	98 400	44 600	63 500
Amorteringar (-)	43 982	51 268	56 712	63 654	56 718
UB lån i Riksgäldskontoret	109 884	139 913	181 601	162 547	169 329
Beslutad/föreslagen låneram	140 000	140 000	190 000	180 000	180 000
Ränteutgifter	0	0	0	0	0
Summa amorteringar och ränteutgifter	43 982	51 268	56 712	63 654	56 718
Finansiering av räntor och avskrivningar					
0401003 001 Åklagarmyndigheten	43 982	51 268	56 712	63 654	56 718
Övrig finansiering	0	0	0	0	0
Summa finansiering	43 982	51 268	56 712	63 654	56 718

Låneram

Låneramen behöver utökas för att möta de kostnader som digitaliseringen innebär.

Vid ingången av 2020 hade Åklagarmyndigheten ett utrymme om knappt 30 miljoner kronor på låneramen vilket bedömdes rymma de investeringar som då ingick i planeringen. Redan i början av 2020 uppkom ytterligare behov i it-verksamheten och regeringen fattade under året beslut om en höjning av ramen från 130 till 140 miljoner kronor. Senare under samma år tillkom behov av ytterligare anskaffningar främst som en följd av pandemin och ökat distansarbete. Investeringar var nödvändiga för att förstärka hemarbetsplatser men också för att öka kapaciteten för ökat antal förhandlingar via videolänk. Leveransförseningar gjorde att en stor del av utrustningen kunnat levereras först efter årsskiftet vilket förklarar att låneramen vid utgången av 2020 inte utnyttjats i sin helhet. För att planerade investeringar ska kunna genomföras fullt ut behövs en utökning av låneramen redan under 2021.

Låneramen föreslås för budgetåret 2022 uppgå till 190 miljoner kronor, för 2023 till 180 miljoner kronor och för 2024 till 180 miljoner kronor.

Anslagssparande

Åklagarmyndigheten föreslår att myndigheten får behålla eventuella anslagssparanden i sin helhet under perioden. Myndighetens ambition är att nyttja anslaget fullt ut respektive år, men genomförandet av den planerade tillväxten innefattar vissa osäkerheter om när kostnader faller ut under perioden.

Räntekontokredit

Räntekontokrediterna föreslås för budgetåren 2022–2024 vara 5 procent av anslaget.

Anslagskredit

Anslagskrediten föreslås för budgetåren 2022–2024 vara 3 procent av anslaget.

Lagstiftningsfrågor

Lagstiftningsfrågor som uppstår hanteras löpande i särskild ordning gentemot Regeringskansliet och ingår inte i budgetunderlaget.